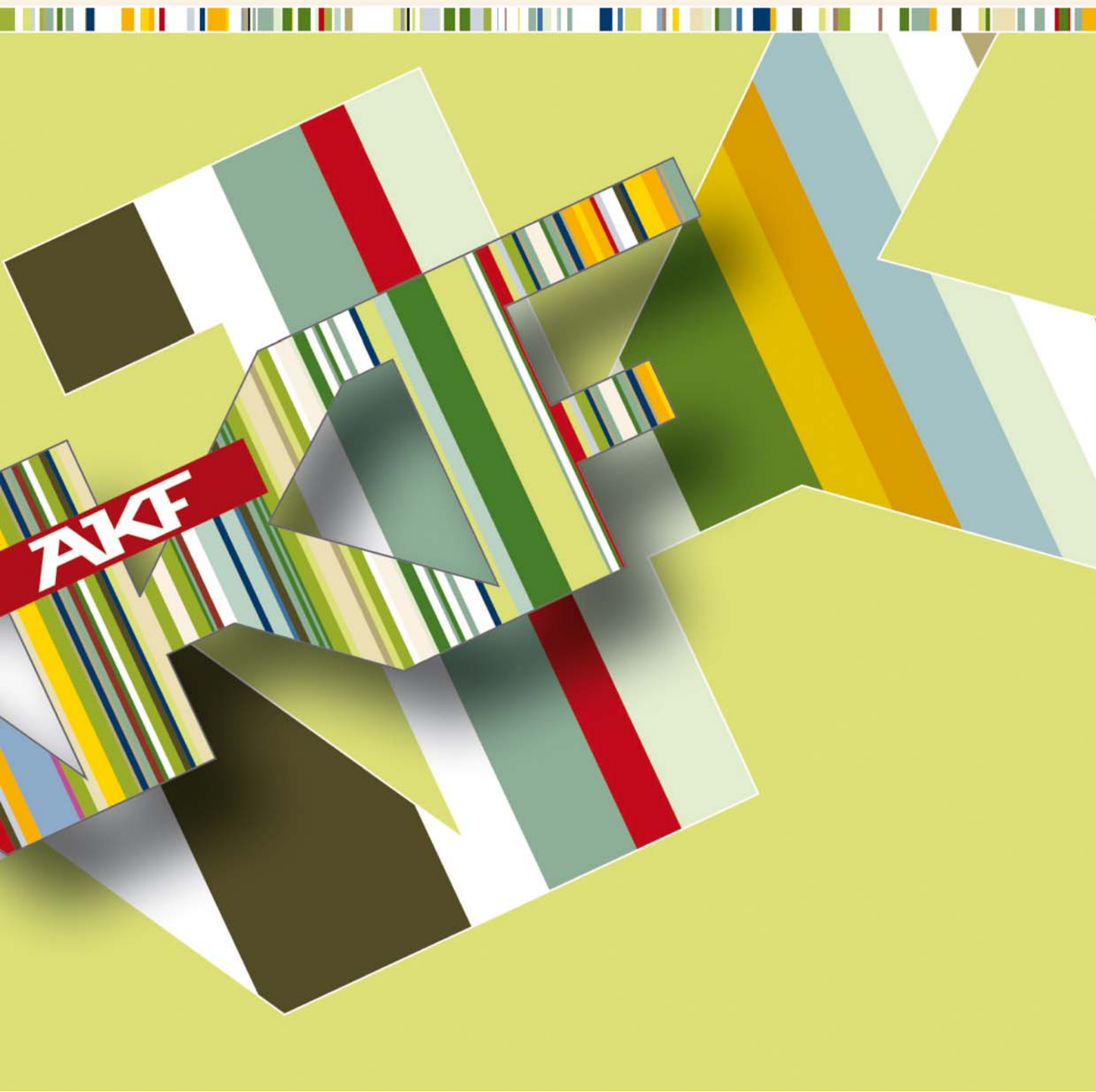

Torben Pilegaard Jensen, Lars Skipper og Jens Clausen

Erhvervsfaglige uddannelser – også for de stærke

– en undersøgelse af, hvad erhvervsfaglige uddannelser kan føre til på arbejdsmarkedet og uddannelsesmæssigt

Erhvervsfaglige uddannelser – også for de stærke

- en undersøgelse af, hvad erhvervsfaglige uddannelser kan føre til på arbejdsmarkedet og uddannelsesmæssigt

af

Torben Pilegaard Jensen

Lars Skipper

Jens Clausen

AKF Forlaget

2. udgave

September 2007

Erstatter 1. udgave, juni 2007

AKF's publikationer forhandles gennem boghandelen og AKF Forlaget, Nyropsgade 37, 1602 København V
Telefon: 43333400 eller Fax: 43333401
E-mail: akf@akf.dk
Internet <http://www.akf.dk>

© Copyright: 2007 AKF og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til AKF.

Forlag: AKF Forlaget
Tryk: Litotryk København A/S
Isbn. nr.: 978-87-7509-834-7
\\Forlaget\TPJ\EUD også for de stærke – 2. udgave.jp

November 2007

AKF, Anvendt KommunalForskning

AKF har til formål at gennemføre og formidle samfundsforskning af relevans for det offentlige og især for regioner og kommuner.

AKF's bestyrelse pr. 5. november 2007:
Adm. dir. Peter Gorm Hansen (formand)
Adm. dir. Kristian Wendelboe (næstformand)
Afdelingschef Thorkil Juul
Fungerende afdelingschef Ib Valsborg
Professor Poul Erik Mouritzen
Professor Birgitte Sloth
Afdelingschef Anders Lynge Madsen
Kommunaldirektør Marius Ibsen
Kontorchef Helle Osmer Clausen

AKF's ledelse pr. 5. november 2007:
Direktør Mette Wier
Administrationschef Kell Sahlholdt
Forskningschef Thomas Bue Bjørner
Forskningschef Hans Hummelgaard
Programchef Olaf Rieper

Forord

Landsorganistionen i Danmark, LO, har bedt AKF om at gennemføre en undersøgelse, som har fokus på, hvad EUD (erhvervsuddannelserne) kan føre til. Undersøgelsen tager udgangspunkt i dem, der afsluttede en erhvervsfaglig uddannelse i 1990.

De erhvervsfaglige uddannelser omfatter erhvervsuddannelserne (EUD), social- og sundhedsuddannelserne (SOSU) og landbrugsuddannelserne.

Baggrunden for undersøgelsen er blandt andet ønsket om at få belyst, hvilke muligheder på arbejdsmarkedet en erhvervsfaglig uddannelse som fx smed, maler, frisør, elektriker, kok, kontorassistent mv. åbner. Disse uddannelser gennemføres først og fremmest på teknisk skole og handelsskole. Med vedtagelsen af den nye lov om erhvervsuddannelser, sommeren 2007, omfattes de erhvervsfaglige uddannelser, herunder social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne, af den samme lovgivning.

Målet med undersøgelsen har været at gennemføre en række *beskrivende statistiske analyser*. De er baseret på registerdata i Danmarks Statistik.

Undersøgelsen har gennem hele forløbet været drøftet med uddannelseskonsulent Lars Espersen og konsulent på EUD-området Astrid Dahl, samt studentermedhjælper, stud.scient.pol. Mads Peter Steensen Jacobsen, alle fra LO.

Forsker Lars Skipper har haft ansvaret for de statistiske analyser med bistand fra forskningsassistent, Jens Clausen. Forskningsleder Torben Pilegaard Jensen har været ansvarlig for projektets gennemførelse.

Torben Pilegaard Jensen
September 2007

Indhold

1 Sammenfatning	5
2 Undersøgelsens baggrund og problemstillinger.....	9
3 De 25% EUD'ere med de højeste indkomster. Hvem er de?.....	12
4 EUD'ere med lederstillinger	23
5 Selvstændige EUD'ere	26
 Bilag	
1 Gruppering af beskæftigelsesområder	29

1 Sammenfatning

Hvilke muligheder på arbejdsmarkedet åbnes for dem, der tager en erhvervsfaglig uddannelse, herunder en EUD? Denne undersøgelse viser, hvordan det er gået dem, der afsluttede en erhvervsfaglig uddannelse i 1990. Det gjorde 30.728 personer. Hvad tjener de? Hvor arbejder de? Og hvor meget uddannelse har de fået?

EUD-uddannende, hvem er de? Det er unge, som har afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse på en erhvervsskole, fx en erhvervsuddannelse som elektriker, snedker, kontorassistent, smed eller kok. Uddannelserne foregår på fx teknisk skole og handelsskole. Efter juni 2007 ligger alle erhvervsfaglige uddannelser, herunder social- og sundhedsuddannelserne og landbrugsuddannelserne under samme lovgivning om erhvervsuddannelser. Vi betegner derfor i det følgende alle med en erhvervsfaglig uddannelse for EUD'ere.

EUD-systemet skal tilbyde uddannelser på flere planer og bl.a. stille betydelige faglige krav til de unge, som har forudsætninger for at indfri disse, dvs. udfordringer til *de stærke unge*. Ifølge den nye lov skal EUD-systemet fremover i højere grad være et uddannelsessystem, der tager udgangspunkt i, at de unges forudsætninger, livsperspektiver og motivation for uddannelse er forskellige. Det samme gælder i øvrigt for en række andre uddannelser. Af samme grund skal EUD være et uddannelsessystem, der tilbyder uddannelser på flere niveauer og med forskellige læringsformer. Kort sagt: EUD skal afspejle, at unge er forskellige. Det skal sikres, at såvel de fagligt stærke unge som unge med først og fremmest en praktisk indgang til læring, er motiverede for at gennemføre en EUD.

EUD'erne med de højeste indkomster

Undersøgelsen viser, at de 25% af EUD'erne med de højeste indkomster i 2004 har en gennemsnitsindkomst (bruttoindkomst) på knap 500.000 kr. (2006-kroner). Gennemsnitsindkomsten for de EUD-uddannede var godt 300.000 kr. Det er altså muligt at opnå en forholdsvis høj indkomst med en EUD-uddannelse.

De EUD'ere, der tjener mest, finder vi først og fremmest blandt dem, der tog en uddannelse inden for kontor. Ud af alle EUD-uddannede fra 1990 havde 24% en uddannelse inden for kontor. Blandt dem med de højeste indkomster, er det hele 32%, og forholdsvis mange er da også beskæftiget inden for handel og service. Men også en hel del med en uddannelse inden for jern og metal opnår høje indkomster.

En del af EUD'erne med de højeste indkomster er ansat som ledere, godt 15%. Til sammenligning er det kun 6% af samtlige EUD'ere, der er ledere. Og blandt dem med de højeste indkomster er godt 10% selvstændige. 6% af samtlige EUD-uddannede er selvstændige.

Det kunne tænkes, at mange af EUD'erne med de højeste indkomster havde taget en videregående uddannelse oveni. Det gælder da også for knap 45%. Der er typisk tale om en kort videregående uddannelse, fx som elinstallatør. Blandt alle EUD'erne fra 1990 er det 30%, der har taget en videregående uddannelse efter EUD'en.

Hvilke familier kommer EUD'erne med de højeste indkomster fra? Er det sådan, at dem, der har taget en EUD-uddannelse, og som opnår indkomster i nærheden af den halve million, kommer fra forholdsvis velstillede familier, mens dem, der tjener væsentligt mindre, typisk kommer fra mindre velstillede familier? Det lidt overraskende resultat er, at der ikke er de store forskelle med hensyn til familiebaggrund mellem dem med de høje indkomster og dem med de lavere. Således ses kun meget begrænsede forskelle med hensyn til fx forældres indkomst og ledighed. Konklusionen er således, at for dem, der får gennemført en EUD, spiller deres familiemæssige baggrund kun en meget begrænset rolle for chancen for en god indkomst. At den sociale baggrund betyder meget for, hvem der påbegynder en EUD er så en anden sag. Men som påvist i andre undersøgelser »sletter« uddannelse til en vis grad den sociale baggrunds betydning for de uddannedes videre livschancer.

EUD'ere i lederstillinger

Ca. 6% af de EUD-uddannede har ledende stillinger. De EUD'ere, der har ønsket om at have en erhvervskarriere, hvor de selv har mulighed for at sætte dagsordnen, har således muligheden for det.

Gennemsnitsindkomsten blandt EUD'ere i lederstillinger er godt 400.000 kr. (2006-kr.) sammenlignet med de godt 300.000 kr. for gennemsnits-EUD'eren. Denne forskel i årsindkomst er 37%.

Også når vi ser på uddannelsessammensætningen blandt lederne, er der en overvægt (37%) af personer med en kontoruddannelse, sammenlignet med andelen af kontoruddannede (24%) blandt alle EUD'ere fra 1990.

EUD'erne i ledende stillinger har taget en videregående uddannelse i langt højere grad end fx dem med de højeste indkomster. Omkring 75% har således en videregående uddannelse, heraf 40% en mellemlang videregående uddannelse og resten med en kort videregående uddannelse.

Der er en markant tendens til, at det er de kontoruddannede EUD'ere, der får ledende stillinger. Næsten 40% af de EUD'ere, der har ledende stillinger, har således en uddannelse inden for kontorområdet.

Selvstændige EUD'ere

De godt 6% selvstændige EUD'ere, har en bruttoindkomst, der er ca. 30% højere end gennemsnits-EUD'eren.

Uddannelsessammensætningen (1990) blandt selvstændige afviger stærkt fra den, der gælder for alle EUD'ere i 1990. Kun 9% af de selvstændige er fx uddannet inden for kontor, mens det gælder for 24% af alle EUD'ere fra 1990. Mod forventning har få af de selvstændige en uddannelse inden for bygge og anlæg. Til gengæld har mange selvstændige en uddannelse inden for jordbrug.

Blandt de selvstændige er det få, der har taget en videregående uddannelse. Det drejer sig om kun godt 20%, og af dem har de fleste gennemført en kort videregående uddannelse.

I 1992 var under 10% af dem, der var selvstændige i 2004, beskæftiget inden for de primære erhverv, først og fremmest jordbrug. I 2004 er det knap 25%. En markant forskydning.

Afrunding

Sammenfattende kan det konkluderes, at mange EUD-uddannede opnår forholdsvis høje indkomster på arbejdsmarkedet, og at de EUD-uddannede også har mulighed for at opnå lederstillinger og blive selvstændige. I den forstand giver en EUD-uddannelse for mange mulighed for at realisere deres karriereforsøntninger, hvad enten det er lønmodtagervejen de går, eller en ledende position i en virksomhed eller rollen som herre i eget hus som selvstændig, de ønsker at nå. Og ganske mange får en god indkomst gennem en EUD, uafhængig af deres familiebaggrund.

2 Undersøgelsens baggrund og problemstillinger

LO har ønsket at få gennemført en registerbaseret analyse af, hvordan det går EUD-uddannede, samt personer med anden erhvervsfaglig uddannelse, på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet efter endt erhvervsfaglig uddannelse.

Der er god grund til at iværksætte en sådan undersøgelse. Gennem de senere år har der således været meget fokus på, hvorledes det bl.a. gennem større rummelighed i de erhvervsfaglige uddannelser (i det følgende benævnt EUD) på fx teknisk skole og handelsskole, kan sikres, at flere unge gennemfører en uddannelse efter grundskolen. Det mål har også været centralt i den nye lov om erhvervsuddannelser, som blev vedtaget i foråret 2007. Her samles alle erhvervsfaglige uddannelser i ét system. Men centralt står også ønsket om, at der i EUD-systemet skal være faglige udfordringer til de unge, som har forudsætninger for at indfri disse, dvs. udfordringer til *de stærke unge*. Grundlæggende må det vurderes, at reformen som et vigtigt mål har at gøre EUD-systemet til et uddannelsessystem, der tager udgangspunkt i, at de unges forudsætninger, livsperspektiver og motivation for uddannelse udviser store forskelle. Af samme grund skal EUD være et uddannelsessystem, der tilbyder uddannelser på flere niveauer og med forskellige læringsformer. Kort sagt: EUD skal afspejle, at gruppen af unge er differentieret. Det skal sikre, at såvel de fagligt stærke unge som unge med først og fremmest en praktisk indgang til læring, er motiverede for at gennemføre en EUD.

Når det fra bl.a. LO's side anses for vigtigt at understrege, at EUD også er for de fagligt stærke, hænger det sammen med, at det til en vis grad er blevet ignoreret, at hovedparten af den danske arbejdsstyrke i dag har op-

nået deres kompetencer i deres unge år gennem EUD-systemet. Uden denne del af det danske uddannelsessystem, havde Danmark ikke haft den veluddannede arbejdsstyrke, vi har, og dermed en af forudsætningerne for, at dansk økonomi i dag placerer sig som en af verdens stærkeste. For også fremover at sikre EUD-systemet denne plads i det danske uddannelsessystem og på det danske arbejdsmarked, er der ønske om at få dokumenteret denne centrale rolle. Det skal gøres gennem analyser, der belyser de EUD-uddannedes succes på arbejdsmarkedet og med hensyn til videre uddannelse.

Undersøgelsens problemstillinger og metoder

Undersøgelsen belyser de EUD-uddannedes arbejdsmarkedskarriere målt ved indkomst, beskæftigelsesomfang og stillinger, herunder lønmodtager/selvstændig.

Samlet undersøges følgende:

Først ser vi på de 25% af de EUD-uddannede, der har de største indkomster. Hvor stor er indkomsten sammenlignet med gennemsnits-EUD'eren? Hvor mange af dem har en videregående uddannelse, dvs. en uddannelse over EUD-niveau? Hvor mange har ledende stillinger? Hvor stor en andel er selvstændige? Og er familiebaggrunden for dem med de høje indkomster forskellig fra familiebaggrunden for den typiske EUD'ers familiebaggrund? Sagt med andre ord: kommer dem, der tjener mest i højere grad fra velstillede familier end dem, der tjener mindre?

Dernæst undersøger vi alle EUD'ere, der i 2004 er ansat i stillinger med ledelsesansvar. Hvor mange af dem har en videregående uddannelse? Hvad er deres gennemsnitlige indkomst?

For der tredje belyser vi alle EUD'ere, der i 2004 var selvstændige. Hvor mange af dem har en videregående uddannelse? Og hvor stor er deres gennemsnitlige indkomst?

Der sammenlignes overalt med alle EUD'ere fra 1990. Hele årgangen af personer, der afsluttede en EUD i 1990 omfatter 30.728 personer.

Undersøgelsens tilrettelæggelse

Undersøgelsen er gennemført på grundlag af registerdata i Danmarks Statistik, hvor der er foretaget et udtræk af personer afgrænset på følgende måde:

- Hovedpersonerne består af samtlige personer, som i 1990 har afsluttet en EUD-uddannelse.
- Hertil er knyttet oplysninger om forældrene i det år, hvor hovedpersonen fyldte 17 år.
- For hovedpersonerne er for hvert af årene 1990-2004 oplysninger om bl.a. højeste fuldførte uddannelse, stilling, erhvervs erfaring, løn, bruttoindkomst.

3 **De 25% EUD'ere med de højeste indkomster. Hvem er de?**

I denne analyse tages udgangspunkt i dem, der har haft størst succes på arbejdsmarkedet afgrænset til de 25%, der blandt de EUD-uddannede i 1990 har de højeste indkomster 15 år efter afslutningen af deres uddannelse.

Tidspunktet for afslutningen af EUD'en sikrer, at der er en tilstrækkelig lang periode at gennemføre analysen over. Det er således typisk, at de nyuddannede i de første år efter afsluttet uddannelse udviser en betydelig mobilitet og arbejdsmarkedsadfærd generelt, som i høj grad er anderledes end den, der er typisk efter nogle år.

Vi skal her først se på udviklingen i bruttoindkomsten, derefter på lønudviklingen. Men hvad er forskellen på udviklingen i bruttoindkomst og lønudviklingen? Lønudviklingen omfatter EUD'ere med en lønindkomst, mens bruttoindkomsten også omfatter selvstændige med indkomster fra kapitalgevinster, indtjeneringer fra egen virksomhed etc.

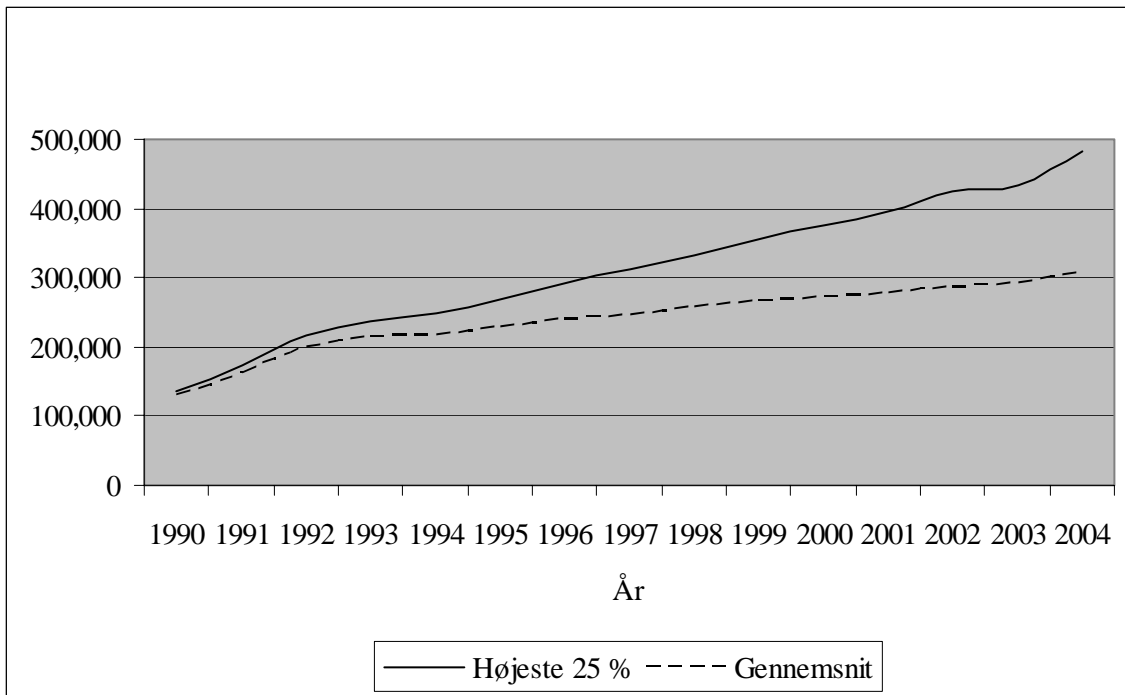
Bruttoindkomst

Oplysningerne om de 25% med de højeste indkomster er dannet på baggrund af data for 7.682 personer.

I figur 3.1 er vist udviklingen i bruttoindkomst for de højest lønnede i 2004 sammenlignet med udviklingen i gennemsnit. Dem med de højeste indkomster ender med at tjene 56% mere om året det sidste år end gennemsnits-EUD'eren.

Figur 3.1 Udvikling i bruttoindkomst, alle EUD'ere fra 1990 (2006-kr.)

3.1

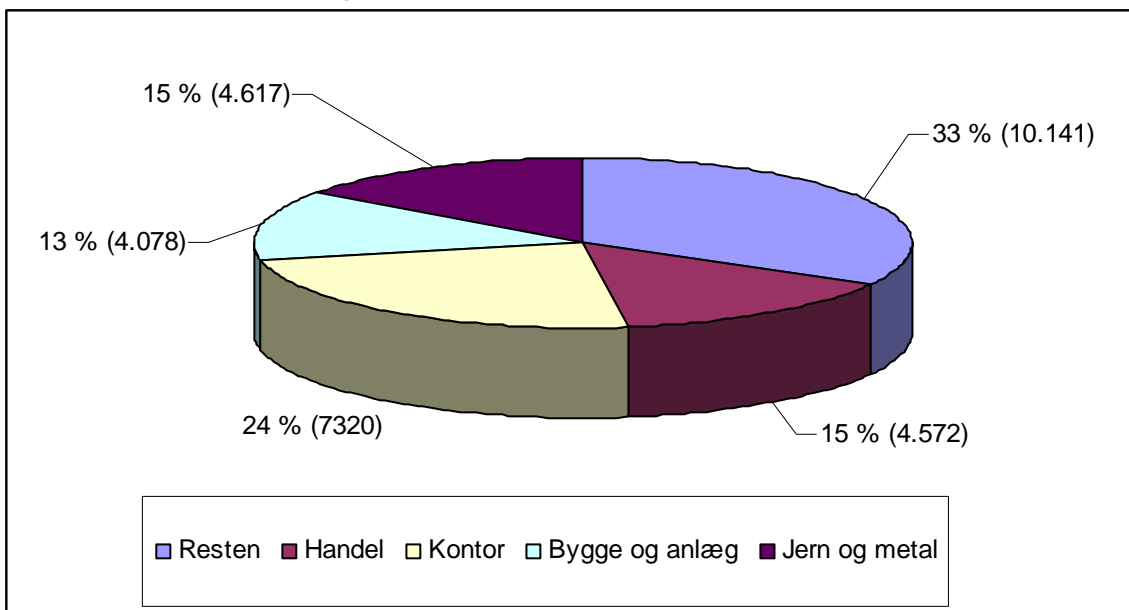
Kilde: Egne kørsler på IDA-databasen i Danmarks Statistik, som også er kilden til alle øvrige tal og figurer i dette notat.

For de 25% med de højeste bruttoindkomster er den i 2004 i gennemsnit knap 500.000 kr. (2006-kr.). For alle EUD'ere fra 1990 er den i gennemsnit godt 300.000 kr. (2006-kr.). Det høje gennemsnit blandt dem, der har de højeste indkomster, dækker over, at mange har sådanne forholdsvis høje indkomster og ikke over, at en meget lille gruppe har ekstremt høje indkomster.

Hvordan er uddannelsesfordelingen blandt dem, der tjener mest, og blandt alle, der afsluttede en EUD i 1990? Figur 3.2 viser, hvordan den ser ud for alle, figur 3.3 for dem med de højeste bruttoindkomster.

Figur Uddannelsesfordeling blandt alle EUD'ere. 1990

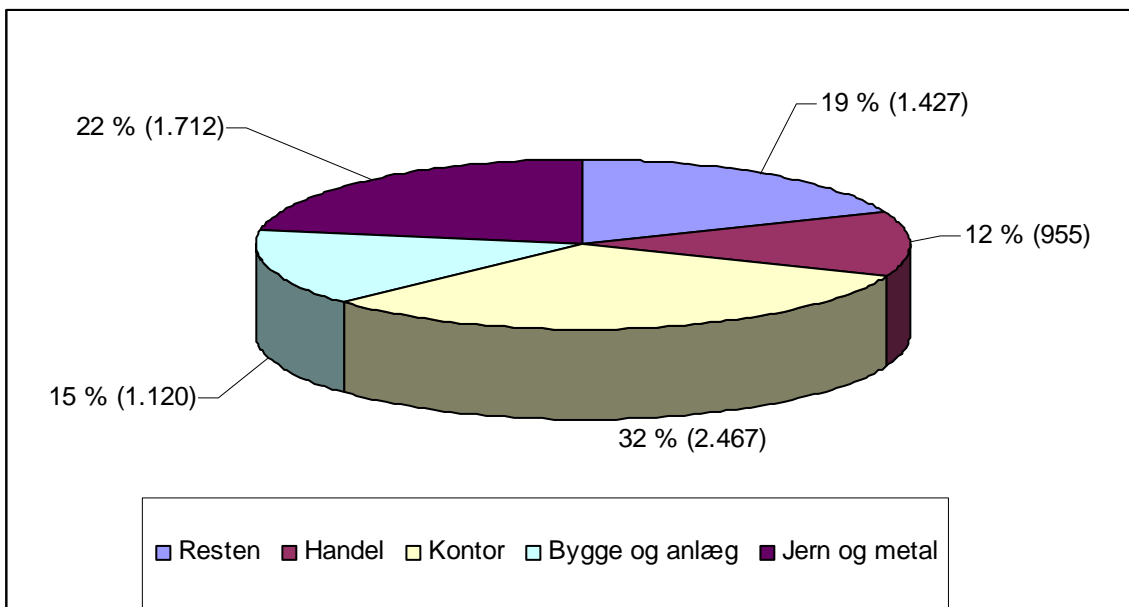
3.2

Af »resten«, de 33% i figur 3.2, udgør levnedsmiddel 8 procentpoint, sundhed 8 procentpoint, tekniske assistenter 6 procentpoint og jordbrug 5 procentpoint, i alt 27%.

Figur Uddannelsesfordeling i 1990 blandt de 25% EUD'ere med de højeste bruttoindkomster i 2004

3.3

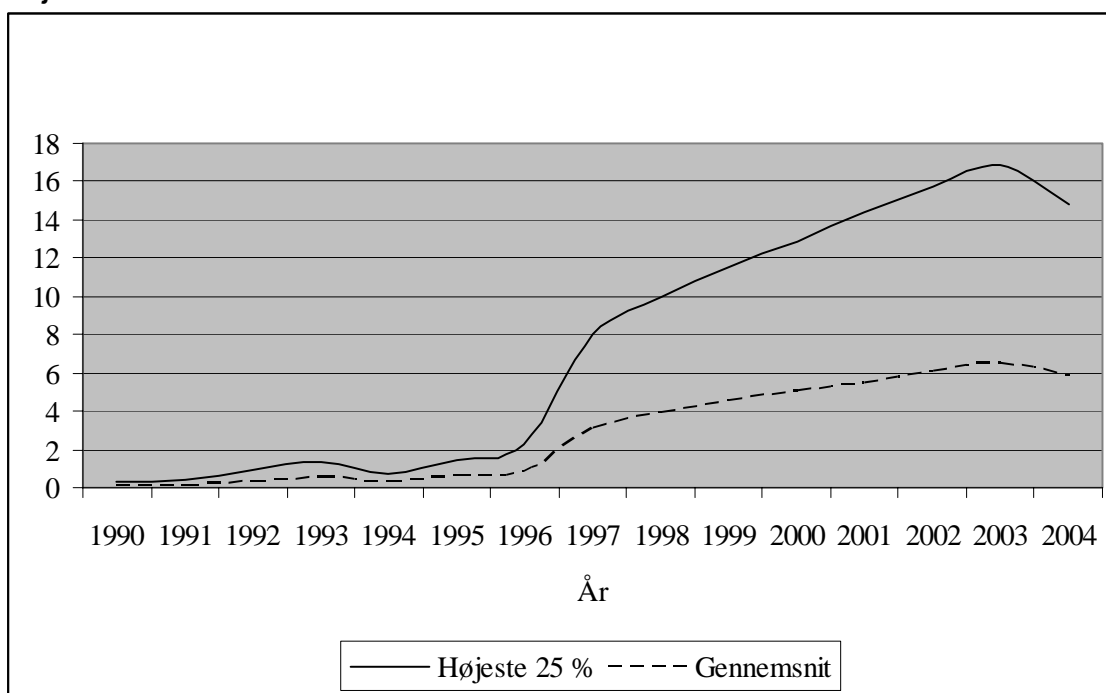
Blandt de højestlønnede i figur 3.3 udgør grafikere 4 procentpoint af »resten«, levnedsmiddel udgør 5 procentpoint og jordbrug og tekniske assistenter udgør hver især tre procentpoint. I alt 15 procentpoint af de 19%, som udgør »resten«.

Ved sammenligning af figur 3.2 og 3.3 fremgår det, at forholdsvis mange, blandt de mest tjenende, har en kontoruddannelse. Også forholdsvis mange med en uddannelse inden for jern og metal tilhører gruppen med de højeste indkomster.

Dem med de højeste indkomster: i ledende stillinger eller selvstændige?

Kun ca. 6% af EUD'erne har ledende stillinger omkring 14 år, efter de afsluttede deres EUD. Blandt de mest tjenende er det ca. 16%, jf. figur 3.4; langt flere, men stadig ikke en stor andel.

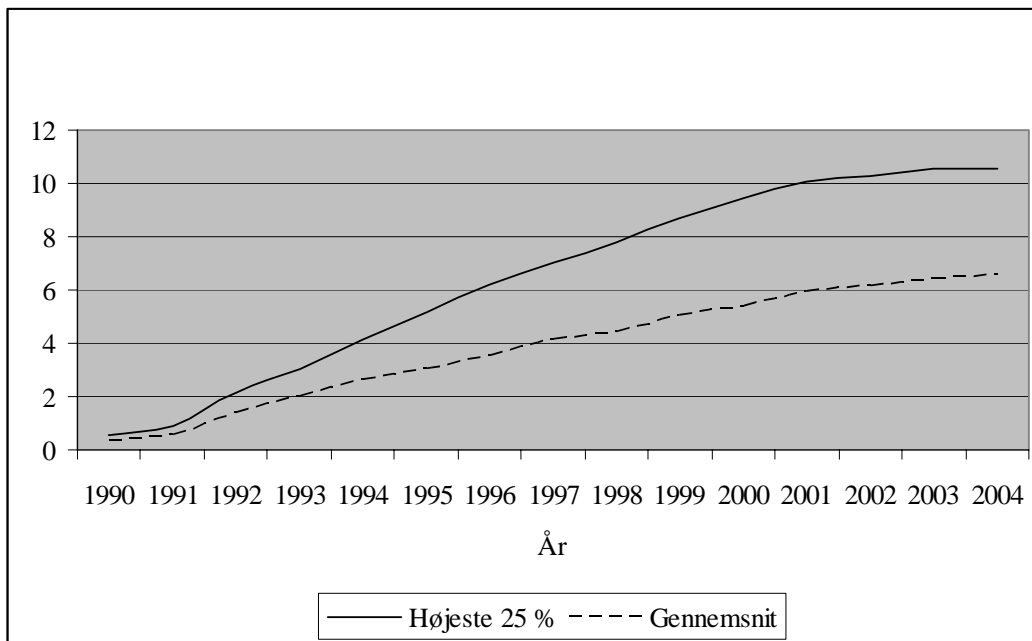
Figur 3.4 Udviklingen i andelen med ledende stillinger blandt de 25% med de højeste bruttoindkomster. Procent

Note: Der er sket ændringer i opgørelsesmetoden. Derfor spring i udviklingen i 1996 og 2004. De relative forskelle giver dog et holdbart billede.

Tilsvarende små andele ses, når det drejer sig om, hvor mange af de mest tjenende der er blevet selvstændige. Kun godt 10% af de 25% med de højeste indkomster er således blevet selvstændige, jf. figur 3.5.

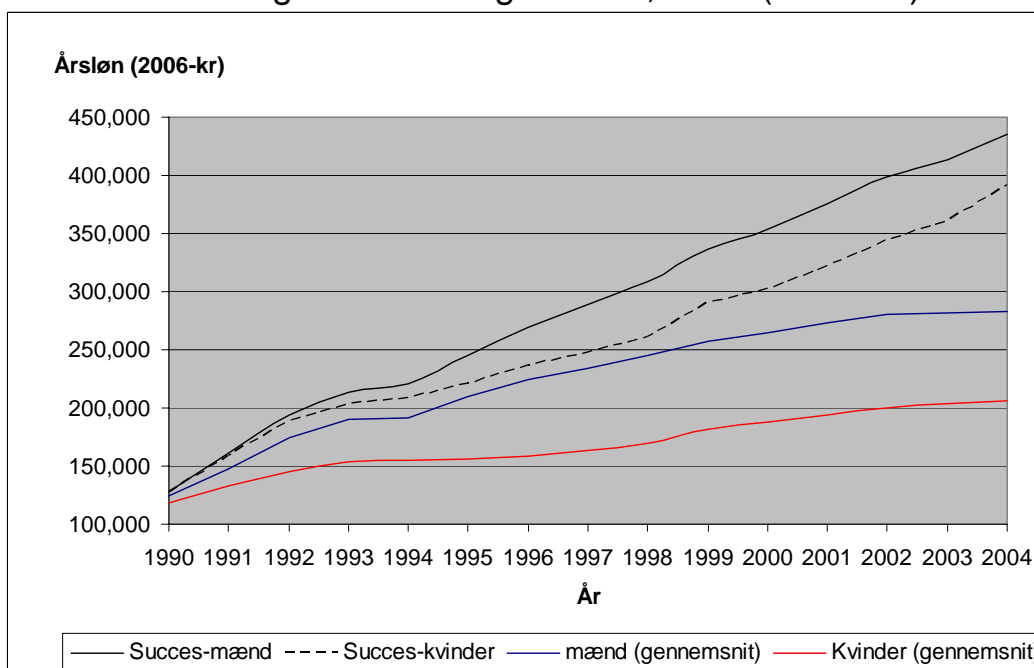
Figur 3.5 Udvikling i andel selvstændige blandt de 25% med de højeste brutto-3.5 indkomster. Procent

Lønindkomst

I figur 3.6 ses i stedet for på bruttoindkomsten, på *reallønsudviklingen*, som er fordelt på mænd og kvinder.

Figur 3.6 Reallønsudvikling for mænd og kvinder, 2004 (2006-kr.)

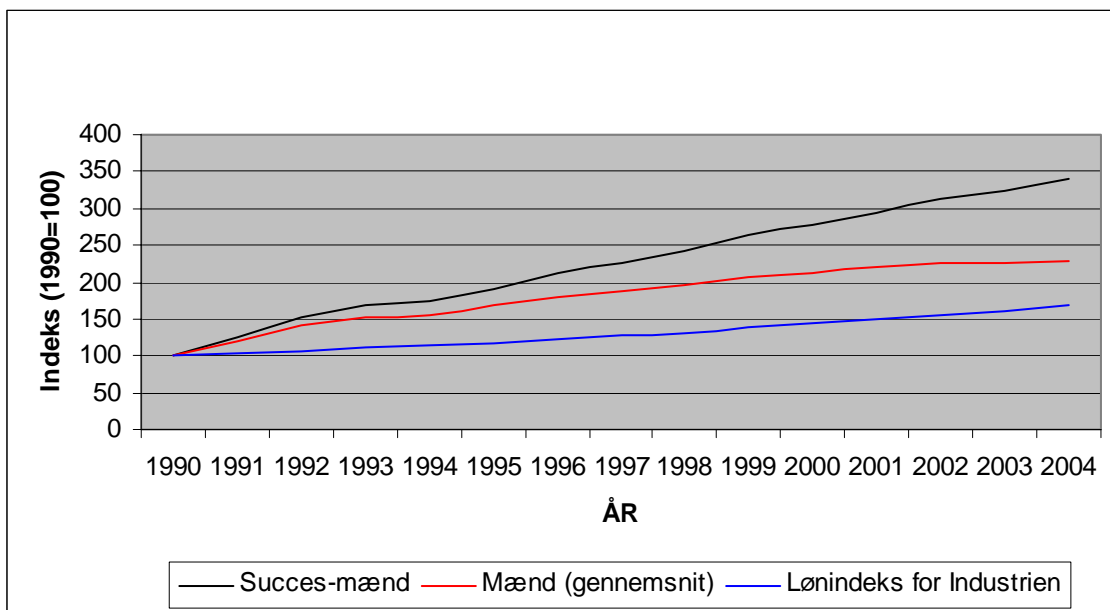
Den gennemsnitlige årsløn blandt de mænd, der havde de 25% højeste lønindkomster, ligger på knap 450.000 kr., mens det for gennemsnits-EUD'eren er på knap 300.000 kr. i 2006-kr.). De tilsvarende tal for kvinderne er henholdsvis knap 400.000 kr. og godt 200.000 kr. Der er således en lønforskel på godt 50.000 kr. mellem de højtlønnede mænd og kvinder.

I 2004 er der gået 15 år efter afslutningen af EUD'en. Det betyder, at lønindkomsten i 2004 er indkomsten for personer i alderen 35 til 40 år. Forskellen mellem mænd og kvinders gennemsnitsindkomst kan hænge sammen med, at alderen 35-40 år, typisk er en meget produktiv alder for mange mænd med en EUD-uddannelse, mens det for en hel del kvinder kan være en alder, hvor der stadig er mindre børn i familien. Men for de kvinder, der har de 25%'s højeste lønindkomster er denne markant højere, end den vi ser for gennemsnitskvinden med en EUD – den er næsten dobbelt så høj. For mændene er den »kun« halvanden gang højere.

Overordnet viser analysen, at der for mange med en EUD er gode muligheder for høje lønindkomster, og at det i særlig grad er blandt kvinderne, der ses en stor spredning i lønindkomsten mellem de højest lønnede og gennemsnitslønnen.

Vi skal i det følgende se på *lønudviklingen målt ved indeks*, idet dette giver nogle muligheder for nærmere at se på lønudviklingsforløbet, når de ligestilles i udgangsåret 1990, som således sættes lig 100.

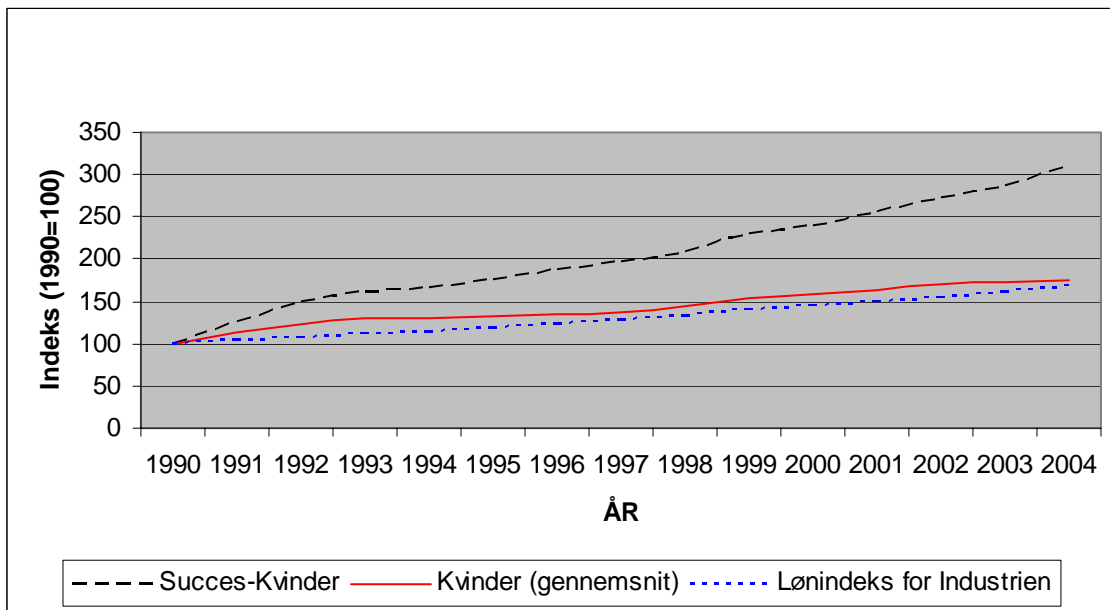
Figur Lønudvikling for mænd med en EUD, fordelt på alle mænd og de 3.7 25%, der har de højeste lønindkomster i 2004. Indeks 1990 = 100

Note: Lønindekset er baseret på en repræsentativ stikprøve blandt industrivirksomheder med mere end seks ansatte. Omfatter alle lønmodtagere, herunder både mænd og kvinder.

Den succes, de mænd – der i 2004 har de 25% højeste indkomster – har haft på arbejdsmarkedet, kan udtrykkes ved, at de har tredoblet deres indtjening på 11 år, mens gennemsnits-EUD'eren bruger 8 år på kun at fordoble sin lønindkomst.

Figur Lønudvikling for kvinder med en EUD, fordelt på alle kvinder og de 3.8 25%, der har de højeste lønindkomster i 2004. Indeks 1990 = 100

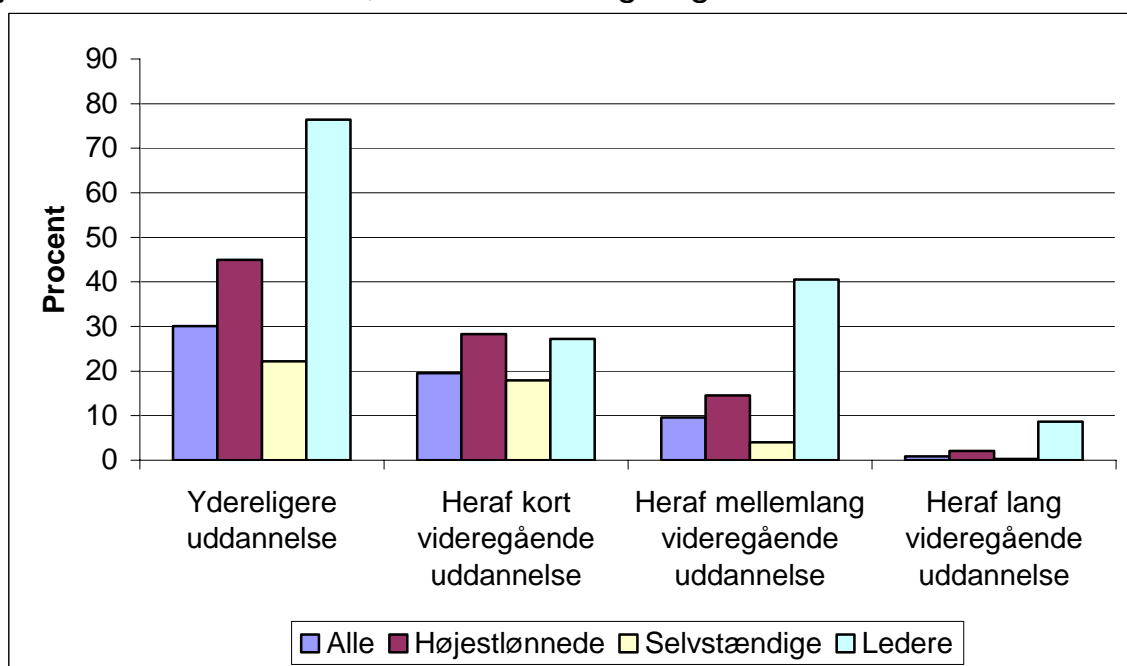
Når vi ser på kvinderne, skal de 25% med de højeste indkomster bruge godt 13 år på at tredoble deres løn. Og i perioden på 15 år når ingen af gennemsnitskvinderne at fordoble deres indkomst. De bruger godt 8 år på blot at øge den med 50 procentpoint. Bemærk, at lønudviklingen, målt med indeks for kvinder, i høj grad følger lønindekset for ansatte i industrien.

Videregående uddannelse

Spørgsmålet er her, om de 25% med de højeste bruttoindkomster i højere grad har taget en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse) end andre efter den EUD, de afsluttede i 1990?

Figur 3.9 viser, at 30% af alle EUD'ere har taget en videregående uddannelse. Blandt de 25% med de højeste bruttoindkomster er det ca. 40%, der har videreuddannet sig. Næsten 30% har således taget en kort videregående uddannelse, fx som elinstallatør. Vi vender tilbage til ledernes og de selvstændiges videreuddannelse i det følgende.

Figur 3.9 Videreuddannelse blandt EUD'ere fra 1990: Alle, de 25% med de højeste bruttoindkomster, de selvstændige og blandt ledere i 2004

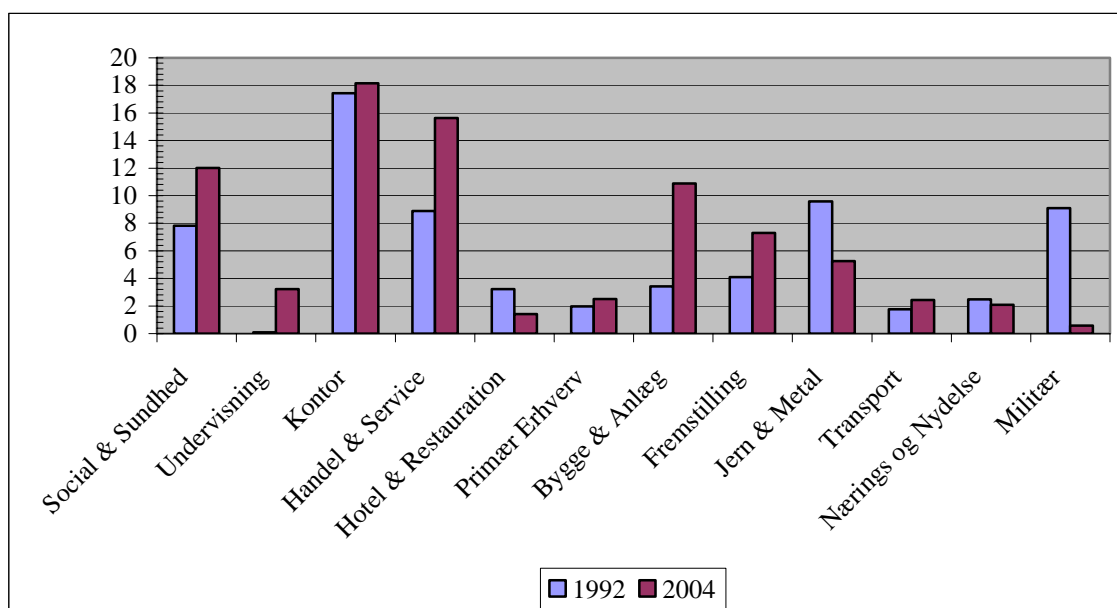

Beskæftigelsesområde i 1992 og 2004

Når nogle EUD'ere fra 1990 opnår høje indkomster en række år efter, de har afsluttet deres EUD, kunne det hænge sammen med, at de efter deres første erfaringer på arbejdsmarkedet i fx 1992 skifter fra ét til et andet beskæftigelsesområde.

Figur 3.10 viser for alle EUD'ere fra 1990, hvilke forskydninger der er sket i deres beskæftigelse, fordelt på brancheområder. Figuren tjener alene det formål at være en sammenligningsfigur, når vi i de følgende skal se på de forskydninger, der er sket i beskæftigelsen fordelt på brancher blandt de 25% med de højeste indkomster, blandt lederne og de selvstændige.

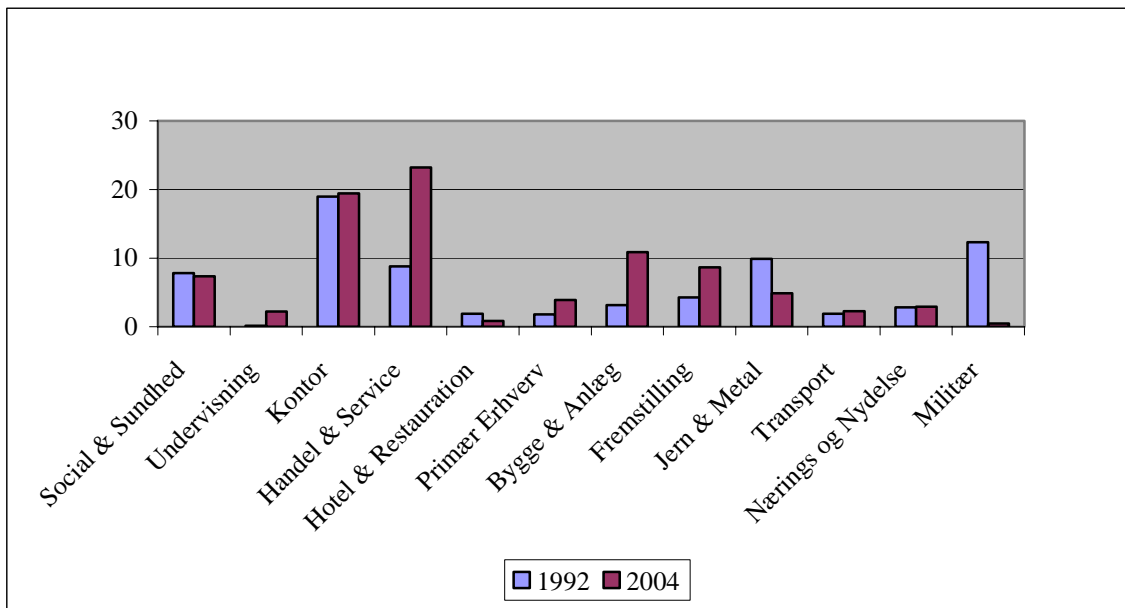
Figur 3.10 Forskydning fra 1992 til 2004 i beskæftigelsen, fordelt på brancher for EUD'ere fra 1990. Alle. Procent

Note: De anvendte beskæftigelsesområder er baseret på en gruppering af en lang række forskellige beskæftigelsesområder, jf. bilag 1.

Sammenlignes med figur 3.11 er der for de 25% med de højeste bruttoindkomster grund til at bemærke, at mange af dem er blevet beskæftiget inden for handel og service. Blandt alle EUD'ere er beskæftigelsen inden for handel og service vokset fra 9% i 1992 til knap 16% i 2004, jf. figur 3.10. For de 25% mest tjenende, er de tilsvarende tal henholdsvis ca. 9% i 1992 og knap 25% i 2004. Der er ingen særlig fremgang i beskæftigelsen inden for bygge og anlæg blandt de mest tjenende, jf. figur 3.11 sammenlignet med alle i figur 3.10.

Figur 3.11 Forskydning fra 1992 til 2004 i beskæftigelsen, fordelt på brancher for de 25% af EUD'erne med de højeste bruttoindkomster i 2004. Procent

Note: De anvendte beskæftigelsesområder er baseret på en gruppering af en lang række forskellige beskæftigelsesområder, jf. bilag 1.

Familiebaggrund

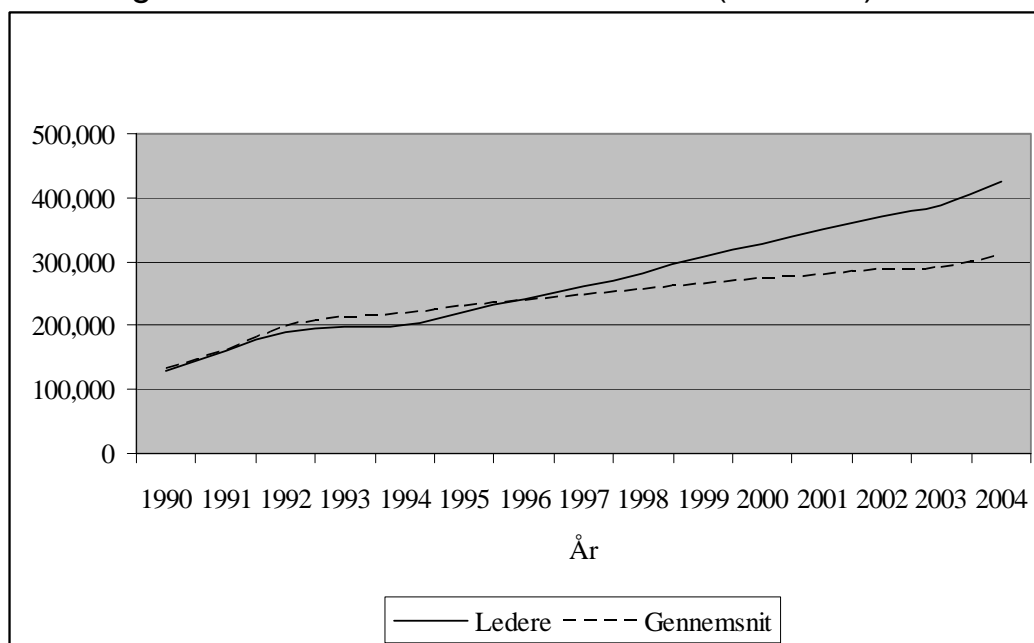
Med de karakteristika, som vi har valgt som baggrundsvariabler, er dem med de højeste indkomster ikke synderligt forskellige fra resten af deres gamle klassekammerater: 97% af de højest lønnede boede i et hjem med to voksne, da de gik på EUD. Tallet for gennemsnittet er 96%. Ser vi på andelen, som boede hos både mor og far, da de gik på EUD, var dette lidt lavere, nemlig 81% blandt de højest lønnede – i gruppen af EUD'ere som helhed er gennemsnittet her 79%. De biologiske forældre til de senere »højtlønnede« tjente i gennemsnit 155.677 kr. (1990-kr., mens tallet for gennemsnitsforælderen var lidt under 10.000 kr. lavere, nemlig 146.472 kr. Forældrene til de højtlønnede børn var i gennemsnit ledige i kun 2,3% af tiden i året, hvor børnene fyldte 17. Den tilsvarende ledighed var 2,8% blandt alle i gennemsnit. Dette var altså i midten af en periode med høj arbejdsløshed i befolkningen som helhed.

4 EUD'ere med lederstillinger

I dette afsnit ser vi på de EUD'ere, der har stillinger med ledelsesansvar. De udgør som nævnt kun ca. 6% af alle EUD'ere (i alt 1.807 personer), der afsluttede uddannelsen i 1990.

Figur 4.1 Udvikling i bruttoindkomst fra 1990 til 2004 (2006-kr.)

4.1

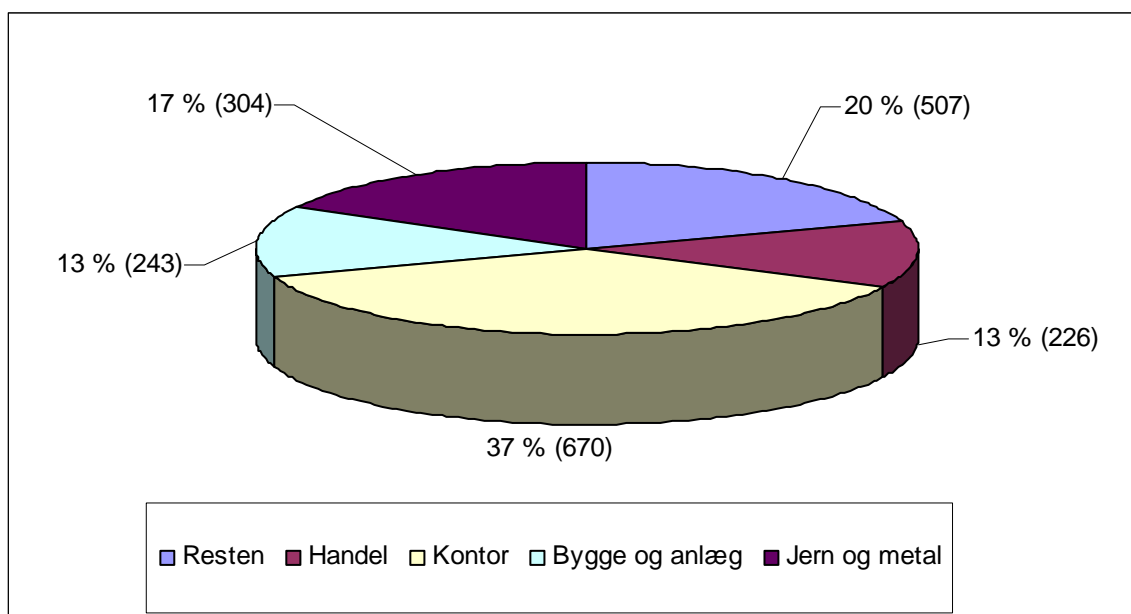

Bruttoindkomsten blandt lederne er på godt 400.000 kr. (2006-kr.) i 2004 sammenlignet med kun godt 300.000 kr. i gennemsnit for alle. Forskellen er knap så udpræget blandt ledere i forhold til gennemsnittet, som hos de højtloønnede ovenfor. Således er forskellen i bruttoindkomst 37% i 2004. Bemærk også, at forskellen faktisk er negativ i de første år efter endt

EUD. En plausibel forklaring er, at de senere ledere på det her tidspunkt deltager i videreuddannelse og derfor ikke er fuldt ud på arbejdsmarkedet.

Forholdsvis mange af lederne har en uddannelse inden for kontor, 37%, jf. figur 4.2. Det tilsvarende tal for alle EUD'ere, uddannet i 1990, er 24%, jf. figur 3.2.

Figur 4.2 Uddannelsesfordeling i 1990 blandt EUD'ere med ledelsesansvar i 2004

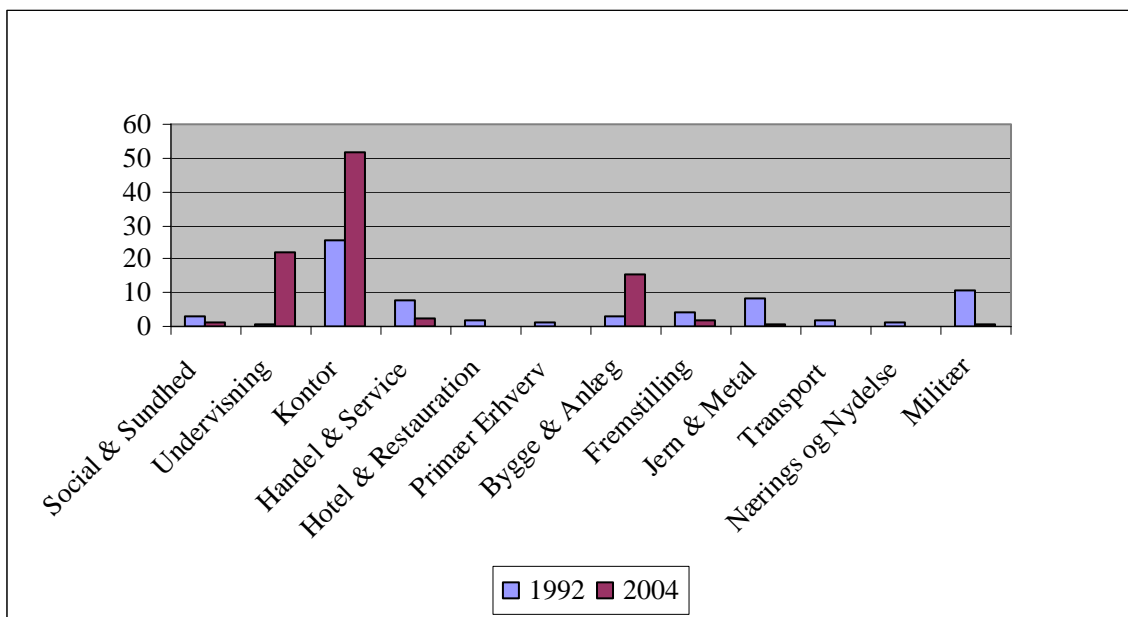

I figur 4.2 udgøres »resten« bl.a. af tekniske assistenter med 7 procentpoint, levnedsmiddel med 5 procentpoint – i alt 12 procentpoint.

Når det drejer sig om omfanget af videreuddannelse efter EUD viser der sig en markant tendens til, at forholdsvis mange af EUD'erne i ledende stillinger har taget en mellemlang videregående uddannelse. Det har således ca. 40%. Det tilsvarende tal blandt samtlige EUD'ere er kun 10%, jf. figur 3.9. En del har også en kort videregående uddannelse; knap 30% mod 20% blandt alle EUD'ere.

For de ledende EUD'ere ses også en række interessante forskydninger i deres beskæftigelsesområde, jf. figur 4.3. Mest markant er det, at over 50% af lederne er beskæftiget på kontorområdet i 2004; det var kun 25% af dem i 1992.

Figur Forskydning fra 1992 til 2004 i beskæftigelsen, fordelt på brancher 4.3 for EUD'ere, der er ledere i 2004. Procent

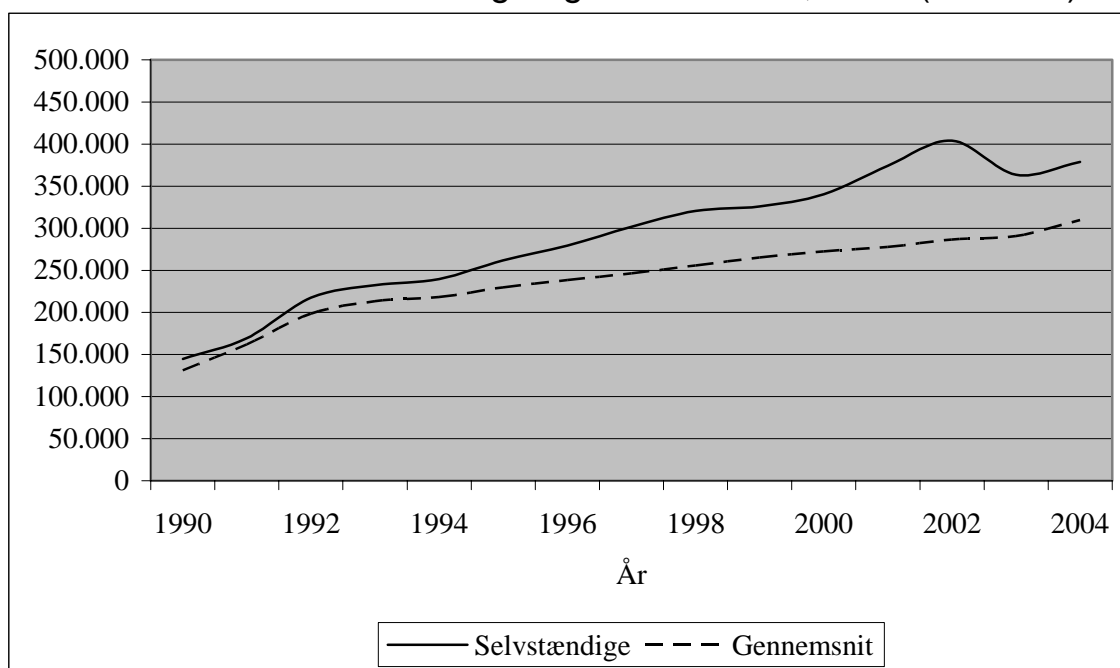
Note: De anvendte beskæftigelsesområder er baseret på en gruppering af en lang række forskellige beskæftigelsesområder, jf. bilag 1.

5 Selvstændige EUD'ere

Lønnen er ca. 30% højere for gruppen af selvstændige sammenlignet med gennemsnits-EUD'eren. Gruppen af selvstændige udgør 6% af alle EUD'ere uddannet i 1990.

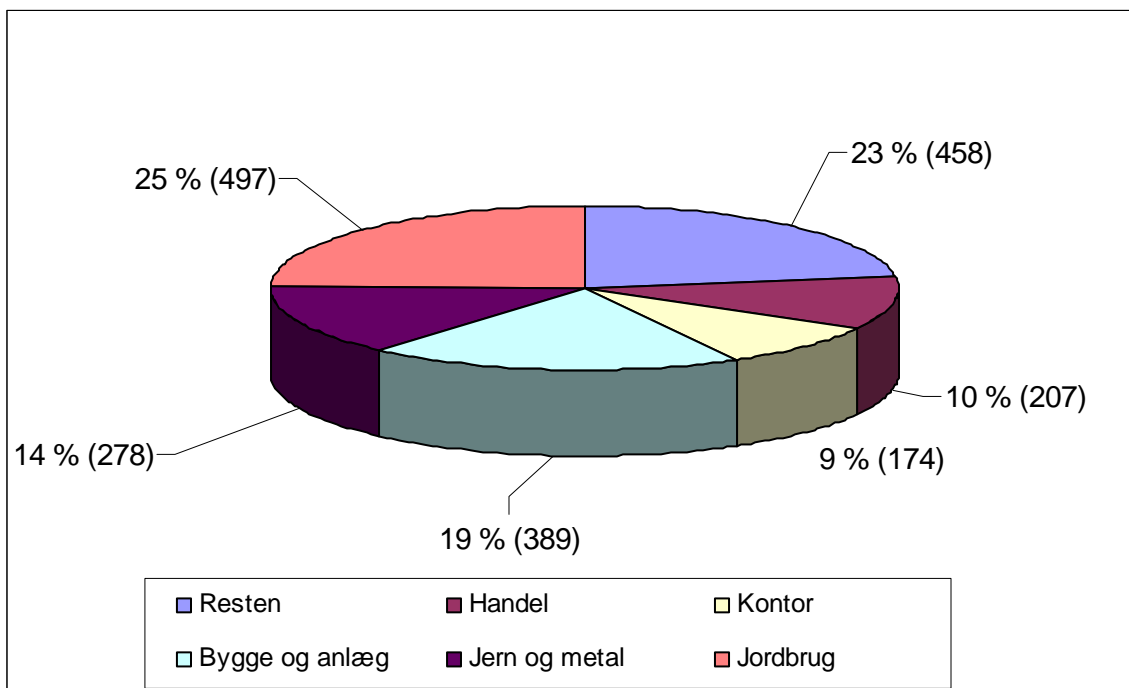
Figur 5.1 viser, at bruttoindkomsten blandt de selvstændige EUD'ere i 2004 var ca. 406.000 kr. mod godt 310.000 kr. i gennemsnit blandt alle EUD'ere uddannet i 1990.

Figur 5.1 Bruttoindkomst for selvstændige og alle EUD'ere, 2004 (2006-kr.)

Uddannelsesfordelingen blandt EUD'erne, der er selvstændige, er meget forskellig fra den vi ser blandt samtlige EUD'ere fra 1990, jf. figur 5.2.

Figur 5.2 Uddannelsesfordeling i 1990 blandt selvstændige EUD'ere i 2004

Figuren viser med stor tydelighed, at mange af de selvstændige i 1990 afsluttede en EUD inden for jordbrug, idet hele 25% af de selvstændige har denne uddannelsesbaggrund. Det kan undre, at ikke flere selvstændige har en EUD inden for fx bygge og anlæg.

»Resten« udgøres bl.a. af personer uddannet inden for service med 9 procentpoint og levnedsmiddel med 6 procentpoint.

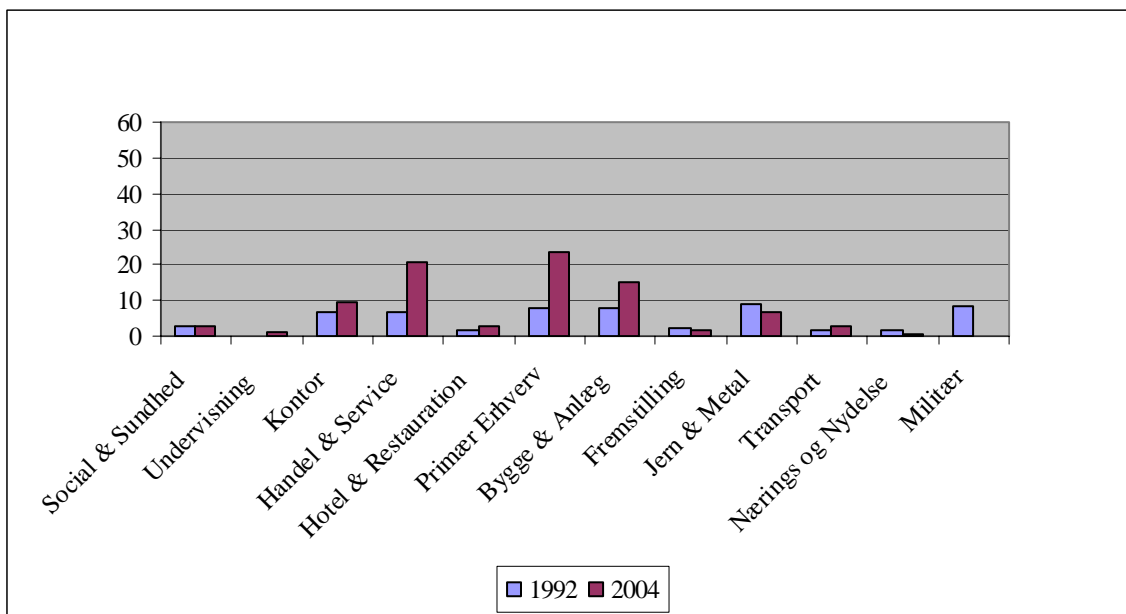
Forholdsvis få – godt 20% – af de selvstændige har taget en videregående uddannelse efter deres EUD, jf. figur 3.9. Og dem, der har gjort det, har typisk taget en kort videregående uddannelse.

Med hensyn til, hvor de, der er blevet selvstændige, er beskæftiget, viser figur 5.3, at de først og fremmest er beskæftiget i de primære erhverv, bl.a. landbrug, hvilket hænger godt sammen med deres uddannelsesbaggrund. Derudover arbejder en del inden for handel og service.

Af samtlige EUD'ere fra 1990 var ca. 2% både i 1992 og 2004 beskæftiget inden for de primære erhverv. For de selvstændige var det ca. 8%

i 1992 og næsten 25% i 2004. En markant forskydning i beskæftigelsesområde.

Figur 5.3 Forskydning fra 1992 til 2004 i beskæftigelsen, fordelt på brancher for selvstændige i 2004. Procent

Note: De anvendte beskæftigelsesområder er baseret på en gruppering af en lang række forskellige beskæftigelsesområder, jf. bilag 1.

Bilag 1

Gruppering af beskæftigelsesområder

Kategori i figurer	Kode	Danmarks Statistiks Label
Millitær	11	Militært arbejde
Kontor		Ledelse på højeste niveau
Kontor		Ledelse i offentlig administration
Kontor	111	Lovgivningsarbejde og ledelse i offentlig administration
Kontor	114	Overordnet ledelse i interesseorganisationer og humanitære organisationer
Kontor	121	Overordnet og/eller tværgående ledelse i virksomheder med ti eller flere beskæftigede
Kontor	122	Ledelse af hovedaktiviteten i virksomheder med ti eller flere beskæftigede
Kontor	123	Ledelse af specialområder i virksomheder med ti eller flere beskæftigede
Kontor		Ledelse af virksomheder med færre end ti beskæftigede
Kontor	131	Ledelse af virksomheder med færre end ti beskæftigede
Undervisning		Forskning og undervisning på højeste niveau
Undervisning	211	Arbejde med emner inden for fysik, kemi, astronomi, meteorologi, geologi og geofysik
Undervisning	212	Arbejde med matematiske og statistiske begreber, teorier og metoder
Kontor	213	Edb-planlægning og systemudvikling
Bygge og Anlæg	214	Arkitekt- og ingeniørarbejde med videre
Undervisning		Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for medicin, farmaci og de biologiske grene af naturvidenskab samt jordemoderarbejde, overordnet sy
Sundhed	221	Arbejde med emner inden for de biologiske grene af naturvidenskab
Sundhed	222	Arbejde med emner inden for medicin, odontologi, veterinærvidenskab og farmaci
Sundhed	223	Jordemoderarbejde, overordnet sygeplejearbejde med videre
Undervisning		Undervisning i folkeskoler, erhvervsskoler, gymnasier og højere læreanstalter samt forskningstilrettelæggelse og kontrol af un-

		dervisningsarbejde
Undervisning	231	Undervisning på universiteter og andre højere læreanstalter
Undervisning	232	Undervisning på gymnasier, erhvervsskoler med videre
Undervisning	233	Undervisning i folkeskoler og lignende
Undervisning	234	Undervisning af handicappede mennesker
Undervisning	235	Arbejde vedrørende undervisning i øvrigt
Undervisning		Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for samfundsvidenskab og humaniora
Kontor	241	Arbejde med emner vedrørende virksomheders organisation og økonomi
Kontor	242	Juridisk præget arbejde
Kontor	243	Kulturformidling og informationsarbejde
Kontor	244	Arbejde med emner inden for samfundsøkonomi, samfundsfag og humaniora samt overordnet socialrådgivning
Kontor	245	Journalist-, kunst- og skribentarbejde
Kontor	246	Arbejde inden for religion
Kontor	247	Arbejde med administration af lovgivningen inden for den offentlige sektor
Fremstilling		Teknisk arbejde i forbindelse med fremstilling.
Fremstilling	311	Teknikerarbejde inden for fysik, kemi, mekanik med videre
Service	312	Edb-teknisk arbejde
Service	313	Arbejde med lyd, lys og billeder ved film- og teaterforestillinger med videre samt betjening af medicins udstyr
Transport	314	Arbejde inden for skibs- og luftfart
Service	315	Arbejde vedrørende sikkerhed og kvalitet
Service	321	Teknikerarbejde inden for biologi, medicin, landbrug med videre
Sundhed	322	Assistentarbejde inden for sundhedssektoren med videre, eksklusive sygeplejearbejde
Sundhed	323	Sygeplejearbejde
Omsorgsarbejde		Undervisnings- og omsorgsarbejde
Undervisning	331	Skoleundervisning af børn under den undervisningspligtige alder
Undervisning	332	Pædagogisk arbejde med børn under den undervisningspligtige alder
Sundhed	333	Omsorgsarbejde med handicappede mennesker
Sundhed	334	Undervisnings- og omsorgsarbejde i øvrigt
Handel		Arbejde med salg, finansiering, forretningsservice, administration med videre
Handel	341	Salgs- og finansieringsarbejde
Handel	342	Agentarbejde og forretningsservice
Kontor	343	Administrationsarbejde
Kontor	344	Administrativt arbejde vedrørende offentlige ydelser og afgifter
Service	345	Politimæssigt undersøgelsesarbejde
Service	346	Socialt vejlednings- og omsorgsarbejde
Service	347	Arbejde inden for kunst, underholdning og sport
Service	348	Arbejde med tilknytning til religion
Kontor		Kontor
Kontor		Kontor
Kontor	411	Indtastning og alment kontorarbejde
Kontor	412	Beregningsarbejde

Kontor	413	Registreringsarbejde vedrørende lagerføring, vareforbrug og transport
Kontor	414	Post- og betjentarbejde, korrekturlæsning med videre samt registreringsarbejde vedr. diverse samlinger
Kontor	419	Internt kontorarbejde i øvrigt
Kontor		Kontorarbejde med kundebetjening
Service	421	Arbejde vedrørende pengetransaktioner
Service	422	Kundebetjening i øvrigt
Handel		Salgsarbejde
Service	511	Servicearbejde i forbindelse med transport og rejser
Hotel og Res	512	Arbejde i restaurant, cafeteria og husholdning
Sundhed	513	Omsorgs- og plejearbejde
Service	514	Andet servicearbejde for privatpersoner
Service	516	Overvågnings- og redningsarbejde
Handel		Salgsarbejde
Handel	522	Ekspedient-, kasse- og demonstrationsarbejde
Landbrug	611	Arbejde vedrørende plantevækst
Landbrug	612	Arbejde med dyr
Landbrug	613	Arbejde med såvel markafgrøder som husdyr
Landbrug	614	Arbejde inden for skovbrug med videre
Landbrug	615	Arbejde inden for fiskeri og jagt
Bygge og Anlæg		Bygge og Anlæg
Primær Industri		Råstofudvinding
Fremstilling	711	Mine- og stenhuggerarbejde med videre
Bygge og Anlæg	712	Bygningsarbejde (basis)
Bygge og Anlæg	713	Bygningsarbejde (finish)
Bygge og Anlæg	714	Maler-, tapetsererarbejde med videre
Jern og Metal		Jern og metal
Jern og Metal	721	Svejsearbejde med videre
Jern og Metal	722	Grovsmede-, værktøjsmagerarbejde og lignende
Jern og Metal	723	Mekaniker- og montørarbejde
Jern og Metal	724	Elektro- og elektronikmekanikerarbejde med videre
Jern og Metal	731	Præcisionsarbejde i metal
Fremstilling	732	Glas-, keramik- og teglarbejde
Fremstilling	733	Håndarbejde i træ, tekstil og lignende materialer
Fremstilling	734	Formfremstilling, håndbogbinding og serigrafi
Fremstilling		Andet håndværkspræget arbejde
Nærings og nydelse	741	Arbejde inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien
Industri	742	Arbejde inden for træindustrien
Tekstil	743	Tekstil- og beklædningsarbejde
Tekstil	744	Skind-, læder- og skotøjsarbejde
Fremstilling	811	Mine- og mineraludvindingsanlægsarbejde
Jern og Metal	812	Jern-, metalværks- og støberianlægsarbejde
Fremstilling	813	Glas-, keramik- og teglprocesanlægsarbejde
Fremstilling	814	Træ- og papirprocesanlægsarbejde
Fremstilling	815	Kemisk procesanlægsarbejde
Forsyning	816	Energi- og vandforsyningsanlægsarbejde
Industri	817	Industrielt robotoperatørarbejde

Jern og Metal		Betjening af industrimaskiner
Jern og Metal	821	Betjening af maskiner inden for metal- og mineralindustrien
Fremstilling	822	Betjening af maskiner inden for den kemiske industri, eksklusive procesanlægsarbejde
Fremstilling	823	Betjening af maskiner inden for gummi- og plastindustrien
Fremstilling	824	Betjening af maskiner inden for træindustrien, eksklusive selvstændig opstilling
Fremstilling	825	Betjening af maskiner inden for den grafiske industri og papirvareindustri
Fremstilling	826	Betjening af maskiner inden for tekstil-, skind- og lædervareindustrien
Nærings og nydelse	827	Betjening af maskiner inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien
Fremstilling	828	Monterings- og samlebåndsarbejde
Fremstilling	829	Betjening af industrimaskiner i øvrigt
Transport	831	Jernbanedrift
Transport	832	Lastbil- og bustransportarbejde
Transport	833	Arbejde med andre mobile maskiner og køretøjer
Transport	834	Skibstransportarbejde
Handel		Servicearbejde generelt
Handel	911	Salgs- og servicearbejde primært ved telefon
Service	913	Rengørings- og køkkenhjælpsarbejde
Service	914	Arbejde med bygningsrengøring og vinduespolering
Service	915	Budtjeneste, vagtarbejde samt arbejde med måler aflæsning med videre
Service	916	Renovations-, gadefejningsarbejde og lignende, eksklusive kørsel af renovationsvogne
Landbrug	921	Medhjælp inden for landbrug, gartneri, fiskeri og skovbrug
Bygge og Anlæg	931	Manuelt arbejde inden for bygge- og anlægssektoren
Fremstilling	932	Manuelt arbejde inden for fremstillingsvirksomhed
Transport	933	Manuelt transport- og lagerarbejde, hvor der ikke anvendes maskiner eller køretøjer

Mange med en erhvervsfaglig uddannelse, fx som smed eller kontorassistent, opnår gode indkomster, og en del får lederstillinger eller bliver selvstændige. En erhvervsfaglig uddannelse giver således mulighed for at realisere forskellige karrieremål – uafhængig af familiebaggrund. Det er nogle af de centrale resultater i denne registerbaserede forløbsanalyse.

AKF

Forlaget

Nyropsgade 37
DK-1602 København V

tel: +45 4333 3400
fax: +45 4333 3401

akf@akf.dk
www.akf.dk